

ÉÉN STERK SOCIAAL DUURZAAM LIMBURG

Erik Gerits

Wie zijn heden verprutst, is de slaaf van zijn toekomst.

De Limburgse economie doet het opnieuw goed. We hebben de voorbije jaren heel wat uitdagingen het hoofd moeten bieden, maar we kunnen spreken van een economische heropleving. Het aantal vacatures stijgt, het aantal loontrekkenden neemt toe. Bovendien hebben de Limburgers de weg naar het ondernemerschap duidelijk gevonden. We blijven in 2018 **streven naar één sterke economische regio** door de krachten te bundelen en te werken vanuit een gedeelde visie en strategie. Limburg zal zijn veerkracht blijven tonen!

ERIK GERITS

Economie	85
1 FOCUS OP DE TOEKOMST	85
2 EÉN STERKE ECONOMISCHE REGIO	86
2.1 Zonneschijn met schaduwzones	86
2.2 Knooppunt Limburg	86
2.3 Eén gedeelde visie en strategie	86
2.4 Een beleid gebaseerd op data	87
3 STERKE PROVINCIALE INSTANTIES	87
4 SECTORALE FOCUS EN PLATFORMWERKING	90
4.1 Smart Port Limburg	91
4.2 Maakeconomie 4.0	91
4.3 Energieplatform Limburg	93
4.4 Clusterplatform Creatieve Economie	93
4.5 Digital Health Innovation	94
4.6 Samenwerkingsovereenkomst POM Limburg en Confederatie Bouw	94
4.7 Creatie platform digitale economie	96
4.8 Samenwerkingsovereenkomst POM Limburg en Cleantech Platform Limburg	96
5 RUIJTE OM TE ONDERNEMEN	98
5.1 Bedrijventerreinen	98
5.2 Campussen en bedrijfsgebouwen	99
6 ONDERNEMERSCHAP	99
7 HEFBOOMPROJECTEN DIE REGIO'S VERSTERKEN – LIRES	100
8 VAN RETAIL NAAR STADSKERNECONOMIE	101
9 ARBEIDSMARKT	102
10 EUROPA	103
10.1 Europa werkt in Limburg	103
10.2 Programmaperiode 2014-2020	106
10.3 GTI Limburg	106
10.4 Interreg op kruissnelheid	106
10.5 Grensoverschrijdende partnerschappen benutten	107
10.6 Europe Direct	107

BELEIDSDOMEIN

Economie

Het gaat opnieuw goed met de Limburgse economie. Dankzij de inspanningen van Limburg en de Limburgse ondernemers en dankzij het gunstige economische klimaat hebben we grote uitdagingen zoals de gevolgen na de sluiting van Ford Genk, goed doorstaan. Vlaanderen en Europa hebben ons daarbij financieel gesteund, maar met minder middelen dan in het verleden. Meer dan ooit is Limburg zelf de motor van de heropleving van de Limburgse economie.

Het aantal vacatures in Limburg steeg in de eerste helft van 2017 met 28,4 % in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar (16,3 % in Vlaanderen). Vergeleken met het eerste halfjaar van 2016 daalde het aantal niet-werkende werkzoekenden in onze provincie in de eerste zes maanden van 2017 met 8,8 % (5 % in Vlaanderen). Het aantal loontrekkenden nam in die periode toe met 1,5 %, de hoogste score in vijf jaar. Vooral de Limburgse kmo's zorgen voor een groei in de tewerkstelling, die sinds 2009 met 3,8 % toegenomen is.

De tewerkstelling in de kennisintensieve dienstensectoren groeide in Limburg de afgelopen vijf jaar met 7,9 % (7,1 % in Vlaanderen). De Limburgers hebben het ondernemerschap ontdekt. In 2016 nam het aantal starters met 17,8 % toe (16,3 % in Vlaanderen). Het aantal falingen nam met 13 % af (0,2 % in Vlaanderen). Ook de Limburgse export doet het goed: een stijging van 6,8 %.

We groeien sterker op eigen kracht.

1 FOCUS OP DE TOEKOMST

Maar ... ondernemen betekent alert blijven en vandaag denken aan morgen en overmorgen. We mogen dus niet zelfgenoegzaam achteroverleunen, maar moeten met veel vertrouwen in onze eigen capaciteiten blijven samenwerken aan de economie van de toekomst.

De voorbije jaren hebben we in Limburg vanuit een strategische visie onze krachten gebundeld. Zoals beschreven in het SALK-expertenrapport was het daarbij de bedoeling om de sectoren te ontwikkelen, ondernemerschap te doen groeien, talentontwikkeling te versterken en onze mobiliteitsproblemen aan te pakken. Die inspanningen moeten we aanhouden vanuit voortschrijdende inzichten en een opbouwende strategie.

2 EÉN STERKE ECONOMISCHE REGIO

2.1 ZONNESCHIJN MET SCHADUWZONES

De economische barometer evolueert niet voor alle Limburgse regio's even gunstig. In het Maasland overtreft de emigratie al jaren de immigratie. Het aantal starters in Noord-Limburg en het Maasland daalt en Zuid-Limburg vergrijsst snel. Mobiliteitsproblemen of een mismatch tussen het arbeidspotentieel en het jobaanbod belemmeren sommige regio's in hun groei.

We moeten dan ook werken aan een economisch en stedelijk weefsel dat voor draagkracht zorgt en dat alle regio's levensvatbaar maakt. We moeten het potentieel van de regio's benutten, de mobiliteitsproblematiek hoog op de agenda blijven plaatsen en een aanpak ontwikkelen die scoort op het vlak van talentontwikkeling. Zo verzekeren we ons van één sterke Limburgse economische regio met veel groeimogelijkheden.

2.2 KNOOPPUNT LIMBURG

De toekomstige ontwikkeling van Vlaanderen is erop gericht om de economische en stedelijke knooppunten te versterken. In de nieuwe opties voor ruimtelijke ontwikkeling in Vlaanderen valt Limburg buiten de Vlaamse knooppuntruut en krijgt onze provincie een positie als "buiten-gebied". Limburg ligt daarentegen wel centraal in de drukke kennisregio Eindhoven-Aken-Luik-Leuven. Dat is een economische troef die we sterker zullen uitspelen.

Limburg bouwt aan enkele krachtige campussen en samenwerkingen die een bovenregionale rol vervullen, zoals de Corda Campus, Thor, het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) in combinatie met Smart Port Limburg, de Health-campus, ... Limburg moet de ambitie hebben om de Vlaamse knooppuntruut te hertekenen. Daar moeten we samen voor gaan.

We hebben de laatste jaren stevige stappen gezet om dat doel te bereiken en zullen de ingeslagen weg met zevenmijlslaarzen blijven bewandelen en verder inzetten op een krachtenbundeling.

2.3 EÉN GEDEELDE VISIE EN STRATEGIE

Limburg kan zijn economische positie alleen maar succesvol versterken als we samen werken vanuit één gedeelde visie en strategie.

In het SALK-expertenrapport werd de basis gelegd voor die visie en strategie. De uitdaging is deze strategie verder uit te rollen. Het is de taak van het provinciebestuur om hiertoe het initia-

tief te nemen en partijen samen te brengen om tot nieuwe sterke projecten en acties te komen en om partnerschappen tot stand te brengen voor de realisatie ervan. We doen dit via clusterwerkingen, partnerschappen met economische actoren, kennisinstellingen en met steden en gemeenten.

2.4 EEN BELEID GEBASEERD OP DATA

Een economisch beleid voeren betekent inzicht hebben in de manier waarop een economisch weefsel functioneert en evolueert én aandacht hebben voor trends en ontwikkelingen. Het SALK-expertenrapport steunde op een grondige analyse van de manier waarop Limburg economisch functioneert. Ook in de toekomst willen we een beleid voeren dat gebaseerd is op sterke analyses.

Daarom intensifiëren we de samenwerking tussen de kenniscel van POM Limburg en de data-dienst van het provinciebestuur en met de kennisinstellingen. Onder het voorzitterschap van de decaan Economie van de UHasselt richten we een expertengroep op rond de ontwikkeling van economische kennis over Limburg. We zullen Limburg, de Limburgse gemeenten en de stakeholders actuele datasets bezorgen. De Limburgse burgers zullen bovendien vanaf 2018 toegang hebben tot die economische data via de website van POM Limburg.

3 STERKE PROVINCIALE INSTANTIES

Een slagkrachtig economisch beleid heeft nood aan sterke instanties. We moeten POM Limburg en de Directie Economie de ruimte geven om die slagkracht te ontwikkelen en zich te focussen op hun kerntaken.

De kerntaken van POM Limburg en van de Directie Economie hebben we het afgelopen jaar scherp gesteld waarbij ze elk hun rol hebben in het versterken van de groei van de Limburgse economie en van het imago van Limburg als een aantrekkelijke regio voor ondernemingen.

De provinciale Directie Economie heeft als kerntaken het retaillandschap in Limburg te versterken, ondernemerschap te stimuleren en te intensifiëren en aanvullende initiatieven te ontwikkelen om de Limburgse arbeidsmarkt beter te laten functioneren. De directie kent stimulerings- of ondersteuningssubsidies toe en staat zo in voor het provinciale ondersteuningsbeleid. Daarnaast beheert de directie de Europese programma's waarin Limburg participeert.

POM Limburg versterkt het bedrijfsleven in de brede zin. Het ondersteunt de uitbouw van een kenniscel, stimuleert ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen, participeert in campusontwikkelingen en sectorale FRIS-systemen, organiseert clusterwerkingen die input geven aan

de versterking van sectoren in Limburg en creëert hefboomprojecten voor de ontwikkeling van regio's.

Begin 2017 viel POM Limburg zonder directeur. We hebben van de crisis een uitdaging gemaakt en hebben samen met een transitie-manager de businesscase voor POM Limburg opnieuw uitgetekend om de rol van de organisatie te herdefiniëren. Het resultaat van die transformatie was de aanduiding van een nieuwe algemeen directeur, de optie tot fysieke integratie van de diensten van Locate in Limburg in POM Limburg en de geplande verhuizing van POM Limburg naar de Corda Campus. Zo zit POM Limburg mee in het hart van het economische organisatievermogen in Limburg, met onder meer LRM, VLAIO en FIT als burens.

Naast POM Limburg is LRM in Limburg de belangrijkste economische ontwikkelingsactor van bedrijfsomgevingen. We zijn in verscheidene projecten samenwerkingsverbanden met LRM aangegaan en hebben zo onze samenwerking met LRM geïntensifieerd. Die samenwerkingsverbanden kunnen verschillende vormen aannemen: van overleg en afstemming tot gedeelde participaties in de ontwikkeling van bedrijventerreinen, bedrijfsinfrastructuren, campusontwikkelingen en ecosystemen.

4 SECTORALE FOCUS EN PLATFORMWERKING

Het SALK-expertenrapport gaat uit van een brede sectorale werking. Het is onmogelijk om te voorspellen welke sectoren in de toekomst het verschil zullen maken. Bovendien biedt een breed sectoraal weefsel ook een draagvlak voor cross-sectorale innovaties. Daarom is het aan te raden dat het provinciale beleid de evolutie van alle sectoren opvolgt. Zo kan er snel ingespeeld worden op kansen en bedreigingen. Die brede opvolging sluit niet uit dat we inzetten op specialisatie in onderscheidende nichesectoren en onderscheidende services.

De focus van POM Limburg in het sectorale beleid ligt bij de start en organisatie van clusterplatformwerkingen tussen bedrijven, kennisinstellingen, economische actoren en overheden. Die platformen hebben als doel om de vinger aan de pols te houden en sectorversterkende projecten en acties te lanceren. In de realisatie van die projecten en acties gaat POM Limburg uit van subsidiariteit. POM Limburg laat het initiatief zo veel mogelijk aan spelers van wie dat de kerntaak is en trekt waar nodig zelf projecten en acties op gang.

Het afgelopen jaar werden acht platformwerkingen samengesteld en gestart. Voor een aantal van die platformen verzorgt POM Limburg de community formation en de projectwerking. Deze platformen zijn, naast het Logistiek Platform Limburg, actief in de domeinen energie, digitale economie en creatieve economie. Stakeholders uit het werkveld zitten die clusterwerkingen voor. Voor de domeinen zorg economie, bouw en cleantech werden samenwerkingsprotocollen afgesloten met andere organisaties die al op die terreinen actief waren. Maakeconomie wordt op het niveau van de bedrijventerreinen georganiseerd.

In de sectoren waaraan andere provinciale diensten zich wijden, zoals toerisme, agrofood en retail, zal POM Limburg alleen projecten uitvoeren die tot stand komen op vraag van of in overleg met de project owners.

4.1 SMART PORT LIMBURG

Logistiek is een speerpuntsector voor Limburg. De beslissing om de voormalige Ford-site een logistieke invulling te geven en het vooruitzicht dat daar 2 500 tot 3 000 mensen zullen werken, maakt van de site een logistieke hotspot. Daarom willen we er – in het kader van de werking van het Logistiek Platform Limburg – Smart Port Limburg starten. We zien dit als een logistieke structuur die over sterke multimodale overslagfaciliteiten en verbindingen beschikt en die enerzijds in verbinding staat met verschillende mainports en anderzijds met producenten en consumentenmarkten in binnen- en buitenland. Dat moet bijdragen tot de verankering én aantrekking van logistieke en industriële activiteiten in Limburg.

POM Limburg zal onderzoeken hoe een overkoepelende smartportorganisatie kan bijdragen aan de versterking van de logistieke positie van Limburg, welke structuur daarvoor nodig is, en welke services daaraan gekoppeld kunnen worden. Om Smart Port Limburg te versterken, onderzoekt POM Limburg ook de haalbaarheid van de uitbouw van een logistiek demonstratiecentrum met een businesscase die complementair is met die van het Vlaamse Instituut voor de Logistiek en een incubator. We geven de opdracht om de toegevoegde waarde van die ontwikkelingen te onderzoeken en de vertaling te maken in businessplannen die de haalbaarheid van de ontwikkelingen in kaart brengen en die waar mogelijk de stappen tot realisatie bevatten. Op basis van die ontwikkelingen wordt ook een acquisitieplan uitgewerkt en in werking gesteld.

Het tekort aan beschikbare en geschoolde arbeidskrachten remt de groei van de logistieke sector. Naar analogie van de pool van vrachtwagenchauffeurs zal POM Limburg de Limburgse bedrijven begeleiden om een pool van magazijniers op te richten.

POM Limburg zet actief in op een breed spectrum aan partnerschappen met onder meer de havens van Antwerpen, VIL, Febetra en Voka. Zo blijft POM Limburg op de hoogte van wat er leeft en kan het inspelen op ontwikkelingen in de sector.

4.2 MAAKECONOMIE 4.0

De industriële maakeconomie was de afgelopen decennia de sterkhouder van de Limburgse economie. Ook nu nog is de maakeconomie in vergelijking met de andere Vlaamse provincies sterker aanwezig in Limburg. We geloven in de mogelijkheden van een innovatieve, gedigitaliseerde maakeconomie 4.0 en zullen dan ook in de toekomst daarop blijven inzetten.

**FORKLIFT-
SIMULATOR**

POM Limburg wil de aansluiting van de Limburgse maakbedrijven op die evolutie ondersteunen en een platformwerking uitrollen op het niveau van de bedrijventerreinen. Op dit lokale of interlokale schaalniveau wil POM Limburg samen met de ondernemersclubs initiatieven stimuleren die de doorgroei naar een maakeconomie 4.0 bevorderen.

Deze actie sluit naadloos aan bij het project “Innovatie-Maat”, waarbij Limburgse maakbedrijven intensief begeleid worden in een aantal innovatiethema’s, zoals maakeconomie 4.0, autonome robotica, diensteninnovatie en bedrijfsmanagement.

4.3 ENERGIEPLATFORM LIMBURG

Het energiebeleid is in volle transitie. Het wordt almaar meer afgestemd op groene energiebronnen, de ontwikkeling van nieuwe netwerkconcepten, het intelligente beheer van energienetwerken, de efficiëntere productie en distributie van energie en de ontwikkeling van nieuwe innovatieve diensten op energievlak. Het is belangrijk dat het Limburgse bedrijfsleven en de steden en gemeenten aansluiting vinden bij die ontwikkelingen en de kansen benutten die deze evolutie biedt voor innovatief ondernemerschap.

Limburg beschikt met EnergyVille op de Thor-site over een toonaangevende R&D-speler voor innovatief ondernemerschap. De betrokken partners KULeuven, VITO, imec, UHasselt, LRM, stad Genk en Nuhma zijn het eens dat POM Limburg de motor moet zijn van het Energie Platform Limburg. Vanuit dat platform moeten doelgerichte projecten geformuleerd worden om de nieuwe bedrijvigheid rond energie te versterken. POM Limburg is aandeelhouder van Campus EnergyVille.

POM Limburg is inmiddels betrokken bij een aantal projecten. In het kader van de LIRES-werking Noord-Limburg participeert POM Limburg in het onderzoek naar het gebruik van geothermie om gebouwen en/of industriële of agroactiviteiten te verwarmen. In het kader van SALK zal POM Limburg ook een demonstratieproject uitvoeren rond de inzet van waterstofvoertuigen zoals bussen of huisvuilwagens. De haalbaarheid van de exploitatie van een volwaardig waterstofstation in Limburg wordt daarbij onderzocht.

4.4 CLUSTERPLATFORM CREATIEVE ECONOMIE

We kijken met onze economische bril naar de businesskant van het commerciële segment van de creatieve sector. De puur artistieke sector, die ook zijn belang heeft voor de positionering van een regio, laten we buiten beschouwing. Voor ons is de creatieve economie een sector met een dubbele toegevoegde waarde voor het Limburgse economische weefsel. Enerzijds is het een business die op zichzelf staat en leidt tot producties en diensten in onder meer media, design, mode, architectuur, film en communicatie. Anderzijds speelt het creatief ontwerpend denken

een almaar belangrijker rol in de vormgeving van producten en diensten in andere sectoren, zoals de maakeconomie, zorg en bouw. Een kruisbestuiving biedt interessante mogelijkheden tot innovatie.

Wij geloven dat er meer potentieel in deze sector zit. De diverse goede initiatieven uit het verleden hebben niet geleid tot een duurzame visie op de rol van de sector voor Limburg en de manier waarop we die rol kunnen versterken. Daarom richten we een clusterplatform Creatieve Economie op. Vanuit dat clusterplatform zullen we die visie uittekenen en acties en projecten lanceren.

Daarnaast maken we ook werk van de branding van de Limburgse creatieve sector.

4.5 DIGITAL HEALTH INNOVATION

In een economisch beleid moet er ook aandacht zijn voor de zorgsector. De zorgsector is geen zuivere privésector, maar creëert veel jobs en is een belangrijke afnemer van producten en diensten uit de privésector. Bovendien neemt het aantal zorgdiensten toe dat vanuit de privésector geleverd wordt. Momenteel werkt 20 % van de Limburgers in de zorgsector.

POM Limburg wil een meervoudige rol opnemen in de versterking van die sector. Om de Health Campus in Diepenbeek uit te bouwen, onderzoekt POM Limburg samen met LRM en UHasselt de mogelijkheid van een fusie tussen de nv Wetenschapspark en de nv Life Science Development Campus. Newco Health Campus zal sterker inzetten op infrastructuurontwikkeling, businessdevelopment, services, community formation, enzovoort. De Newco Health Campus zal ook een rol opnemen in de realisatie van het Digital Health Innovation-centrum zoals bepaald in het SALK-Programma.

POM Limburg staat in de toekomst ook in voor de organisatie van de clusterwerking Health. De organisatie zal ingebed zijn in de werking van de Health Campus. POM Limburg kan de organisatie ook uitbesteden aan andere betrokken partijen zoals Life Tech Valley vzw. In het kader van deze werking zal POM Limburg een rol opnemen om arbeidskrachten naar de zorgsector te leiden.

4.6 SAMENWERKINGSOVEREENKOMST POM LIMBURG EN CONFEDERATIE BOUW

Traditioneel is de bouwsector van groot belang voor de Limburgse economie. Verhoudingsgewijs telt Limburg meer omzet, werkgevers en werknemers in de bouw dan in de andere Vlaamse provincies. De bouwsector is een goed georganiseerde sector in Limburg die ook sterke initiatieven ontwikkelt, zoals de nieuwe Bouwcampus in het Wetenschapspark in Diepenbeek. Die

campus wordt de spil van de triple helix, waarbij de Confederatie Bouw met de overheid en de academische wereld samenwerkt aan de transformatie en versterking van de bouwsector.

Door de sterke platformwerking die er op initiatief van de Confederatie Bouw bestaat, zal POM Limburg hierin geen initiatief nemen, maar een samenwerkingsovereenkomst afsluiten met de Confederatie Bouw.

POM Limburg zal vanuit het transversale belang van logistieke processen inzetten op logistiek in de bouw. Door de logistieke processen in de bouw te optimaliseren, kunnen het bouwproces, de logistieke keten en de aan de bouw gerelateerde transportstromen efficiënter verlopen. Zo zal de concurrentiekracht van de Limburgse bouwondernemingen toenemen. Vanuit de ervaring met de pool van vrachtwagenchauffeurs zal POM Limburg de uitbouw van een pool voor BIM-medewerkers ondersteunen.

4.7 CREATIE PLATFORM DIGITALE ECONOMIE

De digitale economie groeit zeven keer sneller dan de reguliere economie. De snelheid van de technologische vooruitgang doet de behoefte aan gekoppelde producten toenemen. De digitale economie verbindt alles met alles: machines met machines, machines met data, data met data, data met mensen en mensen met mensen. De digitale economie loopt als een transversale rode draad door de ontwikkeling van alle economische sectoren en mag daarom niet als een aparte sector beschouwd worden.

Er bestaat nog geen Limburgs platform waarin nagedacht wordt over de manier waarop onze provincie het best kan inspelen op die evolutie en aansluiting kan vinden bij de regio's die koploper zijn. POM Limburg zal in samenwerking met LRM – en onder het voorzitterschap van LRM – een platform starten waarin het provinciebestuur samen met Limburgse bedrijven, kennisinstellingen en andere stakeholders werk maakt van een digitale economiestrategie voor Limburg.

4.8 SAMENWERKINGSOVEREENKOMST POM LIMBURG EN CLEANTECH PLATFORM LIMBURG

Er is in Limburg een clusterplatform Cleantech actief dat getrokken wordt door Greenville. Vanuit dit platform ontwikkelen de Cleantech Community Limburg in samenwerking met Greenville en POM Limburgs acties en projecten gericht op een duurzame ontwikkeling van onze economie.

5 RUIMTE OM TE ONDERNEMEN

5.1 **BEDRIJVENTERREINEN**

Ondernemerschap vereist ruimte om te ondernemen. De ontwikkelingen in de economische sectoren vragen ook naar aangepaste ruimte om te ondernemen. De beschikbaarheid van hedendaagse bedrijfsomgevingen die aangepast zijn aan de behoeften van sectoren moet voor Limburg een troef zijn en blijven.

Ruimtelijke economie is dan ook een van de hoekstenen van de werking van POM Limburg. De cel Ruimtelijke Economie zal zich verder ontwikkelen tot hét kenniscentrum en centrale aanspreekpunt voor bedrijventerreinen in Limburg.

De cel Ruimtelijke Economie zal inspelen op de toenemende vraag van lokale besturen – of van samenwerkingsverbanden tussen lokale besturen – om de ontwikkeling of herontwikkeling van terreinen te ondersteunen. Die behoefte kwam sterk tot uiting tijdens het LIRES-overleg met de burgemeesters. De vragen zijn divers, zoals de ontwikkeling van een brownfield, de revitalisering van een bestaand terrein, de herpositionering van Jagersborg in Maaseik, de ontwikkeling van intergemeentelijke samenwerkingsbedrijventerreinen zoals Poort Genk, de ontwikkeling van Nieuwe Bunders in Maasmechelen, ... Partijen wenden zich niet alleen voor ondersteuning en ruimtelijke expertise tot POM Limburg, maar ook voor expertise bij zaken die het ruimtelijke niveau overschrijden. Een voorbeeld daarvan is de uitbouw van gemeenschappelijke diensten zoals parkmanagement, de aanpak van energievraagstukken op bedrijventerreinen, signalisatie en mobiliteit.

In de toekomst neemt POM Limburg daarin een actievere en proactievere rol op. POM Limburg zal niet meer wachten op vragen, maar vanuit een actuele kennis van ruimte in Limburg en inzichten in toekomstige ontwikkelingen, initiatieven introduceren en expertise en ondersteuning aanbieden. POM Limburg zal een actieve rol hebben in het opstellen van het beleidsplan Ruimte Limburg. Die ontwikkelingen vereisen dat er nieuwe expertise opgebouwd wordt, want vaak gaat het over zoeken naar nieuwe typologieën van slimme functievermenging, inspelen op de woon-werkrelatie, aandacht voor duurzaamheid, ...

POM Limburg wil die expertise ook op een innovatieve manier delen via een onlinetool om bedrijventerreinen te raadplegen en via de interactieve website The Locator, waarmee bedrijven geschikte locaties kunnen zoeken. Daarnaast zal POM Limburg op individuele basis informatie, advies en ondersteuning verlenen over onder meer ruimtelijke plannen, onteigeningen, bedrijventerreinmanagement, vestigingsmogelijkheden en subsidies.

Tegen 2021 wil POM Limburg met het Big Data Project voor ruimtelijke economie in Limburg aan gemeenten en andere actoren vernieuwende inzichten bieden in bewegingen van bedrijven,

leegstand, de vraag naar bedrijfsgrond, kostprijs, zoekgedrag, enzovoort. Die vernieuwende inzichten dienen als basis voor het lokale beleid en als input voor performante beleidsmaatregelen en acties.

5.2 CAMPUSSEN EN BEDRIJFSGEBOUWEN

De ontwikkeling van thematische campussen met de ambitie om een bovenregionale rol te spelen zijn essentieel om de knooppuntpositie van Limburg uit te bouwen. POM Limburg wil daarin samen met LRM een voortrekker zijn.

- POM Limburg, LRM en UHasselt bereiden de fusie voor tussen nv Wetenschapspark en nv Life Science Development Campus om een Health Campus met een bovenregionale ambitie te realiseren waarbij de focus ligt op Digital Health.
- POM Limburg participeert in de campus EnergyVille op de Thor-site en verhoogde zijn kapitaalsinbreng in 2017 met 1 miljoen euro.
- POM Limburg zal een actieve ontwikkelingsrol opnemen in de uitbouw van Smart Port Limburg.
- POM Limburg onderzoekt samen met LRM hoe in Noord-Limburg de brug kan worden gemaakt tussen Corda Campus Hasselt en Brainport Eindhoven.

De bedrijventra van de nv Bedrijventra Limburg vergen nieuwe investeringen en voldoen niet meer aan de hedendaagse behoeften van ondernemingen. Op de privémarkt nemen al maar meer partijen de exploitatie van bedrijventra op. Daarom werd er beslist om de exploitatie van bedrijventra niet meer tot het takenpakket van POM Limburg te laten behoren. POM Limburg zoekt een overnemer van zijn aandelen in de nv Bedrijventra Limburg. De duurzame zekerheid van de huidige huurders en spreiding in Limburg zijn twee voorwaarden tot overname.

6 ONDERNEMERSCHAP

De groei van het aantal Limburgse starters en dan vooral in de tertiaire en quartaire sector en in de nieuwe economische sectoren, illustreert deels dat een versnelde transformatie van de Limburgse economie ingezet is. Nieuwe bedrijven, opgericht vanuit nieuwe ideeën en toepassingen, gerijpt in nieuwe markten en vaak internationaal georiënteerd, zijn de beste vertolkers van de transformatie in process.

Om die ondernemerszin op hoog niveau te houden en nog te versterken, ondersteunt de provincie de verdere uitbouw van de LSU-community. Een krachtig potentieel van innovatief ondernemerschap ligt in de cross-overs tussen sectoren en op het kruispunt van de thematische incubatoren.

Om het innovatiepotentieel bij bestaande kmo's nog meer te benutten, hebben we een nieuw subsidiereglement gelanceerd. Nieuwe economische opportuniteiten hoeven niet altijd het resultaat te zijn van lange en vaak dure onderzoekstrajecten. Ze kunnen ook gecreëerd worden door onder meer de bestaande kennis en skills, creatieve inzichten, technologieën, productiewijzen en dienstverleningsconcepten van grote bedrijven, kmo's en non-profitorganisaties samen te brengen. Het is die kruisbestuiving tussen ondernemingen uit dezelfde economische sector of tussen bedrijven uit verschillende sectoren die de provincie Limburg wil ondersteunen. De focus ligt op de Limburgse kmo's die door samenwerking nieuwe economische meerwaarde voor het eigen bedrijf, de werknemers en de Limburgse economie creëren.

Ondernemerszin prikkelen en aanmoedigen gebeurt bij voorkeur al in het onderwijs. De provincie blijft daarom een partner in het project miniondernemingen en wil ook vrouwelijk ondernemerschap stimuleren.

We moeten de sterke startersdynamiek op peil houden met gepaste acties die de managementcompetenties versterken. Nog altijd overleven te veel bedrijven de eerste drie jaar niet wegens diverse knelpunten in het management, het financiële beheer en de marktbenadering. Samen met relevante partners wordt in 2018 een programma gestart om de overlevingsgraad van jonge ondernemingen te bevorderen.

7 HEFBOOMPROJECTEN DIE REGIO'S VERSTERKEN – LIRES

Bij de hertekening van het streekbeleid in 2016 hebben we ervoor gekozen om Limburg niet te versnipperen in kleine regio's, maar te laten functioneren als één Limburgse regio die met voldoende kritische massa kiest voor een eigen Limburgs ontwikkelingsmodel. Dat model gaat uit van een optimale valorisatie van het economische en stedelijke potentieel van alle regio's. Het project kreeg de naam LIRES, wat staat voor Limburgse Regionale Economische Samenwerking.

LIRES wil op basis van regioanalyses en in overleg met de burgemeesters hefboomprojecten creëren die de regio's versterken. Die projecten kunnen zich in één regio bevinden of zich uitstrekken over verscheidene regio's.

Deze samenwerking is ondertussen gestart. Onder leiding van de voormalige rector van de universiteit van Maastricht worden met adviezen van experts en van een kompasgroep hefboomprojecten uitgetekend. De grensregio's Maasland en Noord-Limburg zijn daarbij prioritair. Het onderzoek naar het potentieel van die regio's houdt ook rekening met de opportuniteiten die een grensoverschrijdende benadering biedt.

Het verkenning- en overlegproces voor de andere regio's is ook gestart. In het voorjaar van 2018 moet dat resulteren in de bepaling van minimaal één hefboomproject voor de regio's Noord-Limburg, Midden-Limburg, Zuid-Limburg, West-Limburg en het Maasland.

Elke regio heeft zijn eigen ritme om potenties in kaart te brengen en hefboomprojecten te formuleren. We stellen vast dat het overleg met de burgemeesters ook geleid heeft tot een nieuwe dynamiek in Limburg en tot nauwere relaties tussen lokale besturen en het provinciebestuur. Het burgemeestersoverleg gaf ons nieuwe inzichten in de behoeften van de gemeenten voor bedrijventerreinontwikkeling en -exploitatie, projectondersteuning en betrokkenheid bij provinciale en POM Limburg-aangelegenheden die we ook zullen integreren in ons beleid.

We hebben inmiddels een hefboomfonds samengesteld om de hefboomprojecten vorm te geven en een basisfinanciering aan te bieden. Die middelen zullen niet toereikend zijn om alle projecten te realiseren. Toch zijn we ervan overtuigd dat we de nodige middelen zullen vinden in Limburg, Vlaanderen of Europa als de regio's krachtige projecten presenteren die Limburg duurzaam versterken.

8 VAN RETAIL NAAR STADSKERNECONOMIE

We zetten het versterkte provinciale retailbeleid in 2018 voort en intensifiëren het. De beleidsfocus ligt op de creatie van expertise, kennisdeling en de ondersteuning van gemeenten, retailers en horeca-uitbaters.

Tijdens de organisatie van de tweede editie van de retailconferentie kunnen ondernemers, gemeentelijke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken opnieuw kennismaken met de inzichten van toonaangevende retailexperten. De consument is het thema van de editie 2018. Deelnemers krijgen antwoorden op vragen als: Hoe zet ik mijn handelszaak onderscheidend in de markt? Hoe werf ik in het toenemende digitale handelslandschap voldoende klanten? Hoe zet ik klantenwerving om in klantenbinding? In het verlengde van de retailconferentie worden masterclasses georganiseerd, al dan niet in samenwerking met de kennisinstellingen en sectororganisaties. Tijdens praktijkgerichte sessies krijgen retailers concreet bedrijfsgericht advies en tips en tricks om hun handelszaak mee te laten evolueren met de nieuwe retail- en consumententrends. Met deze acties ondersteunen we de ondernemerscompetenties en ondernemers in het behoud en de versterking van hun marktpositie en krijgen handelaars adviezen om de nieuwe retailtendensen in businessopportunities om te zetten.

38,7 % van de Limburgse commerciële panden is gevestigd in de Limburgse kleinstedelijke gebieden. Een aandeel dat zich vertaalt in ongeveer 6 750 panden. Die gebieden hebben een bovenlokaal verzorgingsgebied en zijn zich meer dan ooit bewust van het belang van levendige stadskernen. Toch blijven verscheidene stadskernen geconfronteerd met een significante

en structurele leegstand. Bijna de helft van de totale Limburgse leegstand bevindt zich in het kleinstedelijke gebied. Het leegstandspercentage ligt met

12,3 % beduidend hoger dan het Limburgse gemiddelde. Een tanende koopbinding, een monotoon aanbod en een geringe koopattractie zijn andere actuele knelpunten waarmee de kleinstedelijke gebieden geconfronteerd worden. Daartegenover staat de boodschap die retailexpert Dough Stephens tijdens de retailconferentie van 2017 gaf. De toekomst van de detailhandel in de Limburgse steden kan gewaarborgd worden als het aanbod, de shopping- en belevingskwaliteit en de individuele branding van de steden in een complementair provinciaal netwerk geplaatst worden en ook op die manier geprofileerd worden.

Daarom willen we vanaf 2018 een bijzondere beleidsactie voor die gemeenten voeren. In een kortlopend intensief traject gaan professionele retailexperten samen met de gemeenten, de lokale stakeholders, de provinciale dienst Economie en Unizo aan de slag om een vernieuwende, duurzame retailstrategie op te maken voor de realisatie van duurzame bedrijvige kernen. Een bedrijvige kern reikt veel verder dan detailhandel en horeca en is een dynamische ondernemersomgeving waar diverse functies zoals ondernemen, publieke dienstverlening, een sterk zakelijk aanbod met vrije beroepen, kunst en cultuur en huisvesting een plaats krijgen. We starten in 2018 met vijf gemeenten.

Maar de gemeenten krijgen niet alleen inhoudelijke ondersteuning. Met het nieuwe subsidiereglement over stadskerninnovatie geven we ook een sterke financiële impuls om de ontwikkelde visie effectief uit te voeren.

Tot slot kunnen de gemeenten ook in 2018 rekenen op gratis toegang tot de gespecialiseerde databank Locatus, de jaarlijkse actualisering van de feitenfiches en de evenwichtige markt-ruimteberekeningen in het kader van de vestiging van nieuwe handelszaken of van de ontwikkeling van nieuwe retailzones. Verder organiseert de dienst Economie een aantal studiedagen of -bezoeken rond actuele thema's.

9 ARBEIDSMARKT

Limburg telde eind september 2017 nog 28 830 niet-werkende werkzoekenden. Dat is een daling van 11,1 % in vergelijking met augustus 2016. Dat betekent dat het aantal niet-werkende werkzoekenden in Limburg twee keer sneller daalt dan in Vlaanderen. De werkloosheidsgraad bedraagt 7,6 %. We hebben onze achterstand op Vlaanderen dus bijna volledig weggewerkt. Bovendien is Limburg de sterkste daler in de kansengroepen.

Die positieve evolutie mag niet leiden tot genoegdoening. In Midden-Limburg en het Maasland blijft de werkloosheidsgraad van 9 % namelijk (te) hoog. Sommige regio's worden geconfron-

teerd met een hoge spanningsgraad. In het Maastrand bedraagt die 18,4. Dat betekent dat er voor elke vacature meer dan 18 niet-werkende werkzoekenden zijn.

Het beperkte jobaanbod in de regio maakt dat we Maastrandse werkzoekenden moeten begeleiden naar jobs buiten de grenzen van de regio en zelfs die van Limburg. De knelpunten in de begeleiding worden momenteel onderzocht en aangepakt.

Het succes van de methodiek van de jobcoaches, die in sommige Limburgse gemeenten tot hoge uitstroomcijfers naar duurzame jobs leidt, kan voor de Maastrandse gemeenten inspirerend werken. De provincie wil die methodiek helpen toepassen, zodat de regionale arbeidsmarktproblematiek met aangepaste trajecten en maatwerk aangepakt kan worden.

Het aantal vacatures neemt toe. Op het einde van augustus 2017 waren er bijna 4 000 openstaande vacatures. De mismatch op de arbeidsmarkt komt misschien nog het meest tot uiting in de lijst van knelpuntvacatures. Werkgevers geven aan dat ze voor bepaalde functies en beroepen geen geschikte profielen vinden. Om het aantal knelpuntvacatures terug te dringen, maken we middelen vrij voor specifieke opleidingsprojecten. Die projecten kunnen starten vanaf 1 januari 2018. Voor de inzet van de resterende ESF-middelen van de GTI Limburg wordt verder met het ESF-Agentschap overlegd om zo de nodige projectencalls uit te schrijven.

Met het provinciale arbeidsmarktfonds kunnen ook volgend jaar intergemeentelijke en regionale arbeidsmarktprojecten ondersteund worden die een specifieke nood van de regionale arbeidsmarkt, een specifieke doelgroep of een sectorgebonden vraagstuk kunnen beantwoorden.

Verder blijft de provincie aandacht hebben voor de Limburgers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De erkende Limburgse arbeidszorginitiatieven worden in het bijzonder ondersteund in de omkaderingskosten.

10 EUROPA

10.1 EUROPA WERKT IN LIMBURG

Dit jaar is het precies dertig jaar geleden dat de eerste Europese subsidies naar Limburg vloeiden. Drie decennia Europese programma's hebben geleid tot een omvangrijk investeringsvolume en een groot aantal projectrealisaties. Met de tv-reeks Carpool Europa heeft Rik De Leeuw de Limburger op een verrassende manier laten kennismaken met een aantal projecten verspreid over de hele provincie. In alle Limburgse gemeenten zijn namelijk Europese middelen ingezet. Het gebruik van billboards om die Europese subsidies aan de Limburgers te communiceren, leverde veel positieve reacties op. Daarom zal er in 2018 opnieuw op een creatieve wijze invulling gegeven worden aan de communicatieverplichtingen van de Europese programma's.

10.2 PROGRAMMAPERIODE 2014-2020

De huidige programmaperiode 2014-2020 is halfweg. De voorbije drie jaar is samen met de centrale programmasecretariaten, de diverse programmapartners, de Limburgse gemeenten en diverse socio-economische actoren gewerkt aan relevante projectvoorstellen. Veel subsidieaanvragen zijn inmiddels goedgekeurd en hebben geleid tot de inzet van veel Europese subsidies in onze provincie.

De Interreg-projectmanagers en de ondersteuning van de projectpromotoren en -partners vanuit het provinciale EFRO-contactpunt moeten zorgen voor nieuwe goedgekeurde projectvoorstellen en een vlotte uitvoering van de al goedgekeurde projecten. Een provinciale cofinanciering kan eventueel een bijkomende impuls geven aan de Limburgse projectontwikkeling.

10.3 GTI LIMBURG

In het Vlaamse EFRO-programma 2014-2020 neemt de uitvoering van de geïntegreerde territoriale investering, de zogenaamde GTI Limburg, een bijzondere plaats in. Naar aanleiding van de sluiting van de Ford-site is voor de ontwikkeling van economische hefboomprojecten 43 miljoen euro ter beschikking gesteld.

Het GTI Limburg kent een zeer vlotte uitvoering met een globaal toewijzingspercentage van de EFRO-middelen van 77 %. Dit komt overeen met een EFRO budget van 33,85 miljoen euro. Er werd eveneens 10 miljoen euro Vlaamse cofinanciering toegekend. Ter vergelijking: het toewijzingspercentage in de GTI Kempen bedraagt 71 % en in de GTI West-Vlaanderen 23,5 %. De 22 goedgekeurde projecten staan voor een investeringsvolume van meer dan 97 miljoen euro. De ambitie is om voor het overblijvende budget de nodige projectvoorstellen uiterlijk voor het zomerreces van 2018 in te dienen.

10.4 INTERREG OP KRUISSELHEID

Ook de uitvoering van de grensoverschrijdende Interreg-programma's – meer specifiek de eu-regio Maas-Rijn en de grensregio Vlaanderen-Nederland – zit na een moeizame start in de EMR op kruissnelheid. In de EMR is 86 % van het programmabudget al toegekend of nog in procedure. In de grensregio is dat 88 %.

Nieuwe grensoverschrijdende partnerschappen zijn gesmeed en expertise, kennis en best practices van de omliggende partnerregio's worden door grensoverschrijdende samenwerking voor onze provincie beschikbaar. Dat is een grote meerwaarde, omdat er synergieën ontwikkeld kunnen worden met de provinciale economische ontwikkelingsagenda, die hierdoor versterkt en versneld wordt.

10.5 GRENDOVERSCHRIJDENDE PARTNERSCHAPPEN BENUTTEN

De vernieuwde streekontwikkeling (LIRES) en het gestarte provinciale clusterbeleid tonen aan dat de toekomst van bepaalde Limburgse regio's – Noord-Limburg en het Maasland in het bijzonder – en clusters een grensoverschrijdende ontwikkeling vereisen. Er liggen belangrijke opportuniteiten in de samenwerking met de Nederlandse Brightlands en met Noordrijn-Westfalen als sterke Duitse cluster. De kansen voor bilaterale grensoverschrijdende partnerschappen met deze en andere omliggende regio's worden dan ook verder benut.

De voorbereidingen van een transitietraject voor de oprichting van een Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS) zijn volop aan de gang. Daarmee willen we een nieuwe impuls geven aan de grensoverschrijdende samenwerking in de euregio Maas-Rijn. De nieuwe governance moet leiden tot een sterkere grensoverschrijdende samenwerking en samenhang in de EMR.

10.6 EUROPE DIRECT

De provincie Limburg heeft zich opnieuw kandidaat gesteld om de komende drie jaar als gastprovincie voor Europe Direct op te treden. Afhankelijk van de beslissing van de Europese Commissie kan de gespecialiseerde en intensieve dienstverlening aan het onderwijs en de publieksgerichte activiteiten voortgezet worden.

COLOFON

EEN UITGAVE VAN

De deputatie, Herman Reynders, gouverneur-voorzitter;
Frank Smeets, Ludwig Vandenhove, Igor Philtjens,
Erik Gerits, Jean-Paul Peuskens, Inge Moors, gedeputeerden
en Renata Camps, provinciegriffier.

REDACTIE

Inge Verheyen, Daphne Tubée, Sofie Clerix, Francine Quanten,
Ivo Bourguignon, Britta Mulleners, Guy Sillen, Tekstueel - copywriter

COÖRDINATIE

Informatie en Communicatie, provincie Limburg

GRAFISCHE ONTWERP, TYPOGRAFIE

Hilde Winters – Grafische Producties,
Informatie & Communicatie, provincie Limburg

VORMGEVING, ZETWERK

Dion Boodts – Grafische Producties,
Informatie & Communicatie, provincie Limburg

FOTOGRAFIE

Robin Reynders – Grafische Producties, provincie Limburg (p. 12-13, 17,
18, 26-27, 36, 39, 45, 46, 50, 88-89, 92, 104-105, 108-109, 113, 114, 124-125,
128-129, 133, 142, 144), Jan Castermans/Razzi (p. 20-21, 30), Luc Daelemans
(p. 64-65, 71), Davy Huygen (p. 42), Toerisme Limburg vzw (p. 56-57)
Raf Ketelslagers/studio-vision.be (p. 76-77), Lucas Daniëls (p. 82-83, 95),
Kris Van de Sande (p. 141), LENS°ASS in opdracht van de provincie Limburg
(p. 68-69), Renaat Nijs (p. 97), Pieter Vandenhoudt (p. 137)

DRUK & AFWERKING

Drukkerij Impressa – Herentals

OPLAGE

550 ex.

D/2017/5.857/033

provincie Limburg
Universiteitslaan 1
B-3500 HASSELT

limburg.be